

گرژییه‌کانی چوارشه‌ممه خه‌ونی ده‌وله‌تی له‌به‌غدا خسته گیانه‌للا

27-05-2021

نووسه‌ره‌کان

د. یاسین ته‌ها

کورتە : گەردبوونه‌وه‌ی چه‌ند گروپێکی هێزه‌کانی هه‌شده‌ی شه‌عبی له‌ ناوچه‌ی سه‌وزی به‌غدا و داخستنی ده‌روازه‌کانی ئەم ناوچه‌یه‌ که گەرنه‌گترین بنکه و باره‌گا عێراقی و نیوده‌وله‌تییه‌کان له‌خۆی ده‌گریت (26 ئایان) وه‌ک هه‌ر کووده‌تایه‌کیتری ته‌قلیدی له‌ عێراقدا هێزی سه‌ربازی تێدا جوڵینرا و خه‌لکی پایته‌ختی خسته‌ دله‌خورتیوه‌. له‌ زنجیره‌ی ئەو به‌ریه‌که‌وتنه‌ی که ناوبه‌ناو له‌نیوان مسته‌فا کازمی و گروپه‌ چه‌کداره‌کاندا رووده‌ده‌ن

| ياسين تها

گردبوونەوێ چەند گروپێکی ھێزەکانی ھەشەدی شەعبی لە ناوچەیی سەوزی بەغدا و داخستنی دەروازەکانی ئەم ناوچەییە کە گەرتنێ بنکە و بارەگا عێراقی و ئێودەوڵەتیەکان لەخۆی دەگرێت (26 ئایار) وەك ھەر كودەتایەكیتری تەقلیدی لە عێراقدا ھێزی سەربازی ئێدا جۆلینزا و خەلکی پایتەختی خستە دلەخورتیو. لە زنجیرەیی ئەو بەریەككەوتننەیی كە ناوبەناو لەنیوان مستەفا كازمی و گروپە چەكدارەكاندا روودەدەن، ئەمە پێشھاتێکی گەرز و پەترسێش بوو لە كێشەمەكێشی ھێزەکانی لایەنگری دەوڵەت و ئەو ھێزەنەشی پێیان دەوترێت "لا دولة". بەریەككەوتنی ئەمجارەشیان لە كاتێكدایە كە وڵات خۆی بۆ ھەلبژاردنی پێشوخەتە ئامادە دەكات.

جۆلەیی ئەمجارەیی چەكدارە وەلائیەکان بۆ نمایشی ھێز نەبوو وەك ئەوێ دوو مانگ لەمەوبەر و (25 ئازار) كەتیەکانی حیزبۆللائی عێراق و رەبەوڵلا ھەر لە بەغدا ئەنجامیان دا. یان وەكوو وەك كاردانەووەو رەكابەریكردنی نمایشی پێشووتری "سرایا السلام" ی سەدرییەكان (8 شوباتی 2021) نەبوو. بەلكوو، گردبوونەوێ ئەمجارە بۆ ئازادكردنی بەكێك لەفەرماندە ھەشەدی سەر بەگۆبەنەكان بوو كە قاسم موسڵیحی نامر لیوایی "الطفوف" و فەرماندەیی میحوەری ئەنباری ھەشەدی شەعبییە، كە بەفەرمانی كازمی و بەپێی مادەیی 4 ی تیرۆر، تەنھا چەند كاتژمێرێك لەوھوپیئش بەسەرپەرشتی ئەحمەد ئەبو رەغیف بربكاری وەزیری ناوخۆ بۆ كاروباری ھەوالگەری دەستگیر كرابوو.

ھەرچەند تۆمەتەکانی قاسم موسڵیح، دۆسیەکانی تیرۆر، بەلام لە راکەبەنراو ھەرمییەکانیش بەدیاریكراوی روون نەكراو تەو کە چی و چین، بەلام بەپێی دزەپێكردنەكان، ھێرشكردنە سەر بنكەیی (عین الأسد) ئەمەریكییەكان و تیرۆركردنی چالاكفانانی خۆپێشاندا نی تشرین دەگرێتەخۆ، بە تايبەت ئیھاب وەزنی كە لەكۆتایییەکانی رەمەزانی رابردوو (9 ئایار) لە سەنتەری كەربەلای پیرۆز لای ملیۆنەھا شیعە، كرابە دوا تیرۆری چالاكفانەكانە تشرینیە مەدەنی و راپەرپووەكان. بەھۆی ئەوھەشەو ئەم ھەفتەیی (25 ئایار) خۆپێشاندا رانی باشووری عێراق لە ھەموولایەكەو ھەژانە گۆرەپانی تەحریر و گۆرەپانی نسوری بەغدايي پایتەخت و دروشمی "كۆ كۆشتمی؟" یان كۆتەو وە جموجولەكەیی خۆشیان ناونا "شۆرشیی ئیھاب وەزنی" و دوايان لە حكومەتی كازمی كرد بەرەنگاری میلیشیاكان ببیتەو و بكۆزی چالاكفانەكانیان ئاشكرا و دادگایی بكات، ھەر لەم میانەییەشدا ھەندێك لەو ھێز و گروپانەیی تشرینیەكان، وەك ناپەزایی و تووپی، بریاری بایكۆتی ھەلبژاردنی پێشوخەتەیی چاوەروانكراویان دا و بەمەش ھیواكانی گۆرانكاری لەرێگەیی پروسەیی دیموكراسی و دەنگدانەو ھەشەكشەیی كەو رەیی كرد.

قاسم موسڵیح، كە پێشتر و لەسەردەمی شەری داعش فەرماندەیی لیواییەكی سەر بەعەتەبەكانی مەرجەعیەتی نەجەف بوو (الطفوف)، بەر لەوێ سەنگەر بگوازیتەو ھەو بەرەیی وەلائیەکانی ئێران، لەگەڵ براكەیدا (عەلی موسڵیح) پێشینیەو پەرزێنکی خراپیان ھەیی لەناو خەلك لە دۆسیەکانی سەركوتكردنی نارازییەكان و گەندەلی دارایی و سەرانی وەرگرتن و سپێكردنەوێ پارەو بودجەیی ھێزەکانی ھەشەد. ھەر لەم میانەییەشدا دایکی ئیھاب وەزنی، لە گرتەبەكی فیدیوییدا بەدنیاییەو دەلیت، قاسم موسڵیح ھەرەشەیی توندی لە كۆرەكەیی كردوو "تەگەر بەك رۆژیئش مابیت لە ژاندا ھەر دەتكۆژم."

ھەندێكیتر پێیانوایە كاری قاسم موسڵیح گەورەترە لە تیرۆر و سەرانی وەرگرتن و ترساندنی خەلك، چونكە ناوبرا و لەسەردەمی ژیان و چالاکی قاسم سولەیمانیدا (كانونی دووھەمی 2020 تیرۆر كرا) بوو تە جیگە متمانەیی سوپایی پاسداران و سەرپەرشتیكردنی دۆسیەیی ئەمەنی میحوەری ئەنباری پێ سپێردراو كە شیعەیی عێراق و ئێران دەبەستیتەو بە سوریا و مۆلگەیی پێشووی رێكخراوەکانی ئەلقاعیدە و داعشیش بوو، ھەر ئەمەش قاسم موسڵیحی كردوو تە بەكێك لە ئایكۆنەکانی ھەشەدی وەلائی لەسەر ئاستی عێراق و پێگەشی لەناو دەستەیی ھەشەدی شەعبی بەھێز كردوو كە بەفەرمانی سەر بەدەوڵەتە و بودجەیی سالانەیی لە دوو ملیار دۆلار زیاترە.

ئەو ھێزانی لەسەر قاسم موسڵیح چوونە سەر ناوچەیی سەوز دەموچاویان پێچرابوو، ھێچ لۆگۆ و ناوینشانیکیشیان بە ئاشكرا ھەلنەگرتوو، بەلام ئەو لایەنەیی زۆر لە رێگەیی بەیاننامە و لیدوانی میدیاییەو پشٹیوانییان كردن، زیاتر بریتی بوون لە عەسایب و كەتیەکانی حیزبۆللا و بزوتنەوێ نوجەبا كە بربەیی پشٹی پڕۆژی وەلائیەکان لەناو ھەشەدی شەعبیدا پێكدەھینن. ئەم ھێزانی بە پالپشتیكردنی جموجولە سەربازییەكە جاریكیتر جاری یاخیوونیان لە فەرمانەکانی سەرۆكۆھزیران راکەیان، ھەرەھا بەكردەیی كۆتاییان بەو قسەییەش ھینا كە زۆرجار دەگوتریتەو كە گوايي دەستەیی ھەشەدی شەعبی و چەكدارەکانی سەر بەسەرۆكۆھزیران و بەشێكن لە پێكھاتە ئەمنییەکانی دەوڵەت و لەژێر ئاراستەكردنی فەرماندەیی گشتی ھێزە چەكدارەكاندان.

ھەرچی بەسەر قاسم موسڵیح ئیدانە بكریت یان ئازاد بكریت (تەگەری دووھەم زالتەرە)، ھێچ لەو راستییە ناگۆریت كە گەزینیەکانی

چوارشەممەي بەغدا خەونى دەولەتدارىيى لەعزراقدا لە ساپەي چەكى بەرەلدا و فرەي مەرجهعەتى ئاراستەکردنى گروپەکان، خستە گيانەلدا. لەدواي ئەم رووداوەشەو جارئیکتر ئەستەمە هېچ کەس باس لە شکۆي دەولەت يان قەتیسکردنى چەک لە دەستی دەولەتدا بکات، بەتایبەت پاش ئەوئەي چەکدارەکان يەکراست گەمارۆي سەررۆکاپەتى وەزيران و مالى پلەدارە بالاکانى دەولەتيان دا و لەهەندئ گرتەي فیديوپيشتدا بەلاقرتئوہ هەواليان دەپرسين کە ئاخۆ چيتر بەتەماي چين و لەکوئین؟

هەلکشانی پئگەي گروپەکان لەسەر حسابی دەولەت، پئيش لەسەرھەلدانى داعش و راگەيەندنى حەشد بەفەرمى (20214) بەردى بناغەي دانراوہ، حکومەتەکانى پئيشووش (عەبادى و عەبدولمەھدى) لەگەلیدا ژيان و بەرپيان کردوہ، بەلام ناو بەناو کازمى بە دەست بردن بۆ ئەو پرسانە و گوشارى خۇپيشاندەرانى تشرین بۆ بەرەنگاربوونەوئەي دەولەت و ميليشياکان، هەمووجارى قەتماغەي برینەکانى سەر جەستەي عئراق لا دەبەن و هەمووجارى گروپەکان هەنگاويک زياتر دەچنەپئيش لە خۇسەپاندن. بەلام ديارە خۇيان نايانەوئەي کۆنترۆلى تەواوئەتى دۇخەکە بەکن چونکە کەرەستە و ئامادەي ئەوئەيان نيە دواتر ئيدارەي دۇخى عئراق بەن، ئەويش لە ساپەي ئابوورپەي کى داتەپيو و پئويستيبەي کى زۆرى عزراقدا بە کۆمەک و پەيوەنديە دەرەکیەکان بەتایبەت ئەمەريکا و ئەوروپا کە ئیستا لە دەستی کازمیدايە.

سەرەتاي بەريەککەوتنى ئاشکراي حکومەتى مستەفا کازمى و گروپە چەکدارە وەلائيبەکان دەگەرئتەوہ بۆ هاوینى 2020، کاتیک کازمى 14 کەسى لە کەتیبەکانى حيزبوللا دەستگيرکرد کە تۆمەتباربوون بە هاويشتنى موشەک بۆسەر بالیۆزخانە و بنکەکانى ئەمەريکا. دواتر چەکدارەکانى ئەم گروپە کە دترين و ریکخراوترين گروپە وەلائيبەکانى ئيران هەليانکوتايە سەر ناوچەي سەوز و بەنيوانگرى ماليکى و سەرکردەکانى شیعە سەررۆکەزيرانيان ناچارکرد، بەبئ هېچ سزوا رپوشوئینیک گيراوہکان ئازاد بکات. ئەمە لە کۆتايەکانى سالى رابردووش (2020) دووبارەبووئەوہ، کاتیک هیزە ئەمنیبەکانى عئراق کادريکى بزوتنەوئەي عەسايبيان بەتۆمەتى تئوہکلان لە هاويشتنى رۆکيت بۆ بالیۆزخانەکان دەستگيرکرد (حسام زربجاوي) و دواتر چەکدارەکانى عەسايب رزانە سەر شەقام بۆ ئازادکردنى و دۆسيەکەش ديزەبەدەرخۇنە کرا. لە دەستگيرکردنى قاسم موسلحيشدا گەرئیکترى ئەم بەريەککەوتنە دووبارە بووئەوہ و لەبەر رۆشنايى ئەو دوو ئەزموونەي پئيشووش، باوهریکى زال هەيە کە چارەنووسى قاسم موسلحيش هەر ئازادکردن و کۆتايەهاتنى دۆسيەکەيەتى، چونکە ناوبراو ئەلقەيەکە لە زنجيرەيەکى قايمتر کە حەشدى شەعبیبە و سەرانى ناھيلن بۆ پاراستنى سەرکردەکانىتریان لە دوورمەودادا هېچ کەلەبەر و درزئیکيان تئ بکەوئەت.